

САНА ОЛЛОХ

ХАБЫАТ

931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

СССР ЧУРАПЧЫТААҢЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҢЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 112 (6717).

1988 снл. Балаҕан ыйын 17 күнэ.

Сыаната
3 харчы.

ФЕРМАЛАРГА БЫҔААРЫЛААХ КҮННЭР

С. ЯКОВЛЕВ, ОАПХ кылаабынай зоотехник

Общественнай сүөһү ааспыт кыстыгар оройуон хаһаайыстыбалара үтүс сүтүүгү, улахан ороскуоту сүккүттэрэ. Бастатан туран, аһылык кырыымчы-гынан 1360 ынах сүөһүнү, ол иһигэр 542 ынагы, 1851 снлгыны көүрөтөргө күһэллэһинт. Ол да үрдүнэн бэйэ бөлэмнээбит аһылыга кормоной балаҥа керүүлүбүт аһылык 45,3 бырыһыаныгар эрэ төгүһөһүт. Бэйэ бөлэмнээбит аһылыгын баһылар 12 күн дулаа ынара. 12 тнл, тонна оту уонна 6 тнл, тонна комбинорку нини уобаластартан, республика атын оройуоннарыттан тэбэһиллэт. Хаһыа суоһунан ордук уустук балаһыаньа сылгы интинигэр үөскээбитэ. Сорох хаһаайыстыбалар сылгыларын ыраах участантарга үүрүгэ күһэллэһиттэрэ. Кыстыкка киирнэгэ кормоцехтары үлээтин туту ыһаллыбатаҕа.

Итидэр түмүктөргө агардас ааспыт кыстыкка оройуон үрдүнэн 798 ынах сүөһү, 399 снлгы көн-нүүнэн өлбүтэ.

Винридин фураҕанай ынахтан былааннаах 900 кг оннугар баара-суоҕа 853 кг үтү ыаммыта. Үтү го-сударствода туттарыы өбөлгөтөлүстүбүтэ 85,6 эрэ бырыһыан толоруллубута. Мөлөх тэрээһиннээх, кыстыкка бөлөмө суох киирбит. Эрилик Эристин аатынан уонна «Чурапчы» совхозтар ордук өлбөх сүтүктэммиттэрэ. Эрилик Эристин аатынан совхоз-ка 240 ынах сүөһү, 139 снлгы, оттон Карл Маркс аатынан совхозка 82 ынах сүөһү, 39 снлгы көннү-үнэн өлбүтэ.

Быйылгы кыстыкка оройуон совхозтара балаҕа бөлэмнээхтэр. Ол курдук, оройуон үрдүнэн 112 хо-тонго общественнай сүөһү кыстыктаадыттан, 12-тингэр бөлөм ситэ илик. Уопсайынан, кыстык хотон-нор өрөмүөннөргө бүтүтэ, тагар үлэлэр хаалан ту-раллар. 17 кормоцех үлээһинтээбиттэн 4-гэр эмнэ тагар үлэлэр ситэ иликтэр. Сорохторго үлэһит илик тийбэт. Быйыл даҕаны бордунуеһуаны би-эрини, бастакынай Субуруускай аатынан совхоз нини кормоцехтара садалаатылар.

Кыстык хаамытыгар быһаарар оруолу күһүнү күрбүн ыйдарга үлэ тэрээһинэ, кормоцехтар баста-ны күһүнүтэн сүөһүнү сөптөөх аһылыгынан хаач-чыһыалара уонна үлэһит иликни таба аттаран ту-руоруу ыһахтара.

Бэйэ бөлэмнээбит аһылыга 1 условнай төбө 7 центнер кормовой единицада төгүһөһүт, ити ааспыт сыллаагытааҕар 1,2 центнеринэн өлбөх. Агардас снлдэс 15565 тонна бөлэмнээх. Кыстыкка киирн-гэ манньыкка снлдан күүскэ снлтан үтү ыаммы сыллааҕы былааннь толорууга быһаарар оруолла-ныаҕа.

Агардас «Мугудай» совхозка ааспыт кыстыкка 227 оройу уонна мөлөх турунтаах ыччат сүөһү ыалларга туттарыллыбыта, интинэн баара-суоҕа 5 эрэ ыһрой көннүүнэн өлбүтэ. Бу бачымы быйыл да көдүлүнөх туустаах. Карл Маркс аатынан уонна «Чурапчы» совхозтар садалаатылар. Ол курдук маркстар 70, «чурапчылар» 200 оройу ны-рэйдери ыалларга туттардылар. Төттөрү, «Мугу-дай» совхозка үлэ төлөбүрүгэр тахсыбыт мөккүө-рөн сылтаан быйыл бу үлэ садалана илик.

Быйылгы кыстыкка ынах сүөһү уонна сылгы ахсаанын снлгарин соруга турар. Ол сүннүүнэн, көннүүнэн өлүүнү аччатыы уонна төрүүбү, ыаммын албэтин суотугар снлһиллээҕэ.

Ордук күһүн, ынах сүөһү турута мунутуур үчү-гэй нэмтэр, ынаҕы буоһатыы күүскэ ыһтыллыах-таах. Бу тыһаҕаһы искусственайдык снмэлээһин-гэ ордук төрөөсүтөх көм. Маньаха ОАПХ племен-ной үлээҕэ отдела былааннаах үлэни ыһаҕа эрэ-йиллэр.

Кыстыкка үлэһиттэр олорор уонна үлэһит усу-луобуһаларын тупсарыыга үлэ хайысхаланан ыһ-тыллыахтаах. Ордук улахан болдомжону Нуотара-да кыстыгы үлэһиттэргэ ууруохха. Бу участкаҕа КВ өлөхтөрү, дизеллэри оннуларын буолларыы, олорор дыһалары, хотоннору өрөмүөннээһин от үлэ-тин изиниттэн тута быһаарыллыахтаах. Дьон оло-рор усулуобуһаларын уонна радионан, телеви-зоронан хааччыһыны умууга халларыа суоһаах-пыт.

Дуоҕабар куоһарылына

Быйыл «Мындаҕай» совхоз Соловьевтаагы от-деленнетыгар Н. Г. Заха-ров дыһа-кэргэһэ, эбни икки киһини ылан турар, аренднай бэдэрээккэ кии-рэн 60 тонна оту оттуур-та дуоҕабардаһыта. Ол ната хас биридин чилиэ-нигэр 12 тоннаны.

Вылааны хайаан да то-лорор туһугар, бука бары дуулуһан үлээһиннэр, ба-лаҕан ыйын 5 күнүгэр 61 тоннаны соҕотуопкалаа-тылар. Онон быһа холу-һан хамнастара 3800 сол-куобайы аахсыахтара.

Кинилэр аренднай бэ-дэрээккэ киирэн үлээ-һин барыстаарын уонна бааһан-суотугар дьаһаныы наадалаарын көрдөрү-лэр.

Николай Гаврильевич аренднай бэдэрээккэ кии-рэн үлэһиттэр улаханньык биһирээтэ. Кээлэр снлган ыла өссө үчүгэйдик ыл-сан, бөлэмнээх үлэһиттэр санаалаах.

А. МАКАРОВ.

ОБОЛОР КЭРЭХСЭНЭР ҮЛЭЛЭРЭ

Эрилик Эристин аа-тынан совхоз Хаһаахсы-таагы отделеннетыгар «Арҕыс» УСЛ тэрилтэн үлээһитэ. Манна Пети Назаров (X кылаас) би-ригэдирдээх уон бири оҕо дулаа быһымыгар үлээһиттэрэ. Кинилэр 150 тонна былааннаах-тарын 100 бырыһыан толор-дулар. Оҕолору баһылаан-

көһүлээн, салайааччы Се-мен Михайлович Дьяч-новский сырытта.

Мань таһынан күрүө тутуутугар 16 оҕоһоох эвено сырытта. Кинилэр барыта 4 ки 700 м кү-рүөкү туттулар. Манна ордук үчүгэйдик Гали Мишкин (IX кылаас) уон-

на Тургуиен Анернов (VII кылаас) үлээһиттэр. Кинилэргэ Константин Гаврильевич Кузьмин са-лайааччынан сырытта.

Иза Осипова (VII кы-лаас) уонна Настя Егоро-ва (VII кылаас) минньы-гас астаах повардар бы-һытыларын биллһинилэр.

А. МАТВЕЕВ.

ХОРТУОППУЙУНАН БЫРАХСЫЫ

Эрилик Эристин аа-тынан совхозка хортуппуй бэркэ үүнэ. Н. Н. Но-городов салайааччылаах эвено биллэһин гектар ах-сыттан ортотунан 100-түү центнер үүнүүнү хомуйан иһэр. Үлэ түмүктээх буол-бута үлэһиттэргэ, үөрүү-нэн эрэ үрүлүүбүккэ, эрай эмнэ эһэрдэһэ.

Бастакытынан, хортуп-пуй хостоһун ыһайтар-бакка турар. Балаҕан ыйын 2 күнүттэн үлэ ыһ-тыллар эрээри, өссө да 7 гектар сир үүнүүтэ хо-мулла илик. Интинтэн хостоһун олох да тэри-лбэтэ. Онон төһөлөөх үүнүү сиргэ хаалбыта бил-либэт. Сөптө гектар сирн снлгэн хостообокко, хаһы-на, тымыһыга былдьаттар куттал чэс ахсын улаа-тар. Маньаха көмөдө оройуон, олохтоот тары-талар коллективтара тах-сыахтаахтара үчүгэй тэ-рээһин үлэһит хааччылы-бата. Ол курдук, балаҕан ыйын 14 күнүгэр оройуон-нааҕы снбээс уездыттан (начальник В. Е. Ефре-мов) 12 үлэһит баһына-ға тахсыбыта. Атыттар ити биризмээт олорон хаалбыттара. Ол көнүө күнүгэр 10 дьаала отде-лыттан (начальник В. В. Арканов) 7, оҕо учре-жденнеларыттан (райово снбездиссэйс М. А. Нини-форов) 20-чэ, киносет-тэн (директор А. А. Сив-цев) 5, суолу тутар-өрө-

мунууур учаастактан (начальник Евграфов В. Н.) 3 үлэһит баһына-ға тийбэттэрэ. Оттон ле-совниктан (начальник В. П. Пудов) көлбөт 3 иһин баһыныан өһөйөн нөрөөт, дыһаларыт төн-нүбүттэр.

Көмөлөөһүчүлөрбөт да күн ортото манна кэ-лэллэр, кнһө 5 чааска бүтөн бараары кыһкый-даһыы бөҕө, — диир Ни-колай Николаевич. — Чуо-лаан, бүгүһүнү күннэри таба туһамматахпытана, хортуппуй төг сиргэ хаа-лар, буорту буолар кут-таллаах.

Балаһыанньа ураты уустугурбутун тэ-рилтаһар салайааччыла-ра, олорго үлэһиттэр комму-нистар, комсомолцтар таба ойдоон, дьону көбү-лүүллэр, баһынаҕа күр-гүһүннээх тахсымылары тэ-рийэллэрэ наада. Гос-страх, э-үүт комбина-тын, изиниһиньэни олох-дьаах өгөтүһүн хааччы-лар комбинат коллектив-тара, салайааччылар та-баарыстар Н. Р. Вараш-нов, В. Е. Борисов, С. Р. Капранова, оройуон атын тэрилтэлэрэ бу эппэттээх хампааньаҕа тэ-рээһиннээх, сознательнай буолууну көрдөрүүхтэрин наада.

Иккис ыарахан боппу-руоһунан хостоммут хор-туоппуйу харайыы буол-бут.

— Холтоҕотооһу сельпо-

ну кытта 150 тоннага дуоҕабардаах итибит, ону толору ыла, совхоз сн-мээт аһаан хаһаанар ба-дыбаалыгар 180 тоннаны уурдуубут. Онтон ордукт үүнүүбүтүн харайыыга ыарахаттар үөспэттилер: райпотребсоюз бадыбаа-лыгар ылбат. Хата атын сельполар көмөдө көлөн абыраатылар, — диир агро-ном М. М. Моностырев. — Манна ыһаһынаан ыһ-табыт, ону Чурапчы ба-дыбаалыгар тийдэхтэри-нэ эмнэ ыһыллалар. Ити-ни шофердар сөбүлээбэт-тэр, ол иһин тийдэхтэ-рин баарбаттар. Бу — би-рээ. Иккиннэн, ардах-таах күһүгэр хостоммут хортуппуйу райпотреб-союз инчээҕэ диир туппат. Чуолаан, снл күһүгэр сырыллытар тахса сырыт-тылар.

Ити боппуруоһу бнһиги райпотребсоюз бырабы-лыһаныатын председате-лин сөбөтүопнаҕа солбу-һааччы Л. А. Ермолаев-тан ыһыттыбыт. Онуоха кнһи манньк эппэттөөтө.

— Бадыбаалга хортуп-пуйу тутатыт. Бу күһүгэр-гэ Манга-Хаһаалаас Балык-таарыттан 20, Субуруус-кай аатынан совхозтан 30 тонна хортуппуйу ыһыбыт. Оттон эрилик-тэр үүнүүлэрин тутулау-бат бириччнлөтө диир, ик-киннэр өлөллэрин курдук, хортуппуйдарын хаачыс-тыбата мөлөх, чуолаан

инчээҕэ эгэ. Бнһиги үчү-гэй хаачыстыбалаах боро-дуускуһаны тутарга интэ-риэстээх буоллаахпыт дии. Бадыбаалга хортуппуй 1 м—1,5 м халыһаах-тык кутуулар, ону кнһи вентиляцията куурдар кыага суох. Иккиннэн, манна көлөн ыһаһарын сөбүлээбэттэр, райсоюз үлэһитэ минстэргэ тийиһи үлэһиттэри туруорсаллар. Минхэ бири эрэ үлэһит-тээхпин, ону хайдах онно ыһтан көбнһнөһкпнннн?

Дьэ ити курдук, төттөрү-таары хатайдаһыта күн-дыл сүтэр. Хортуппуй икки сиргэ ыһаһара тарды-лытаах. Райпотребсоюз садалтата боппуруоһу сов-хоз туруорсуутугар кнн-ринэ сатаан быһаарман наада. Оттон хортуппуй хаачыстыбатын туһунан боппуруоска дьаһаланы үчүгэйдик билэр дьон оройоһу тутун хаһыгы олохтоохтук быһаараллара сөп. Эһинэ эмнэ хортуп-пуй үүнүө дии. Ити бы-һаарыллыбат түбэлтэтигэр үлэһит көмүс көлөһүнэ нумааха кутууларыгар тийэр.

Хортуппуйу үүннэрин Эрилик Эристин аа-тынан совхоз бири тарба-ха-батыһар салаата. Ол барыстаах буоларыт ту-һугар көсннлээхтик үлэ-лнөхтэ. Быстахтык ыһ-лааха, ити айдаһыах бадыбаалы бөҕө тутуна-һына хайдарыт?

М. МИХАЙЛОВА.

◆ СОВЕТСКАЯ ТУТУУ: ТЭРИЙЭР-МАССАВАЙ ҮЛЭ ◆

БҮТҮН СОЮЗТААБЫ БИЭРЭПИЙН—ТЭРЭЭНИННЭЭХТИК

Биллэрин курдук, кэлэр снл тохсунбуутар дойд урдунэн нэһилиннэ Бүтүн Союздаабы биэрэниэ ытыллар. Биллэн республикабытыгар бу эппэттөөх хампаанынны ытыы соруктара Саха АССР Министрлерын Советын бу дымл ыах шйлы 20 күнүгээри ууркаар ыбыллыбытыгар, снл хаалбыт көмүтөр ханык үлэлэрэ ытыллыахтаахтар чуолкайданмыта. Ол быһытынан оройуонга нэһилиннэ биэрэниин ытыы, онно бөлөмнүннэ туһунан боллуруос райсовет исполкомутар атырдыах ытытар көрүлүннэ.

Бу хампааныада бөлөмнүннэ оройуонга өссө 1986 сыллаахха сагаланап сельсоветтар исполкомнара балаача үлэни ытыллытарын бөлүктүрүп наада. Ону контуруоллааһын бэрэздэниэн аналлаах боллуруос райсовет исполкомутар өссө ааспыт снл атырдыах ытытар көрүлүбүтэ. Биэрэниэ бөлөмнүннэ 8 шйлттөн састааһыах (председатель Г. Н. Адамов) анал комиссия тариллыбыт, үлэни былаана онгоһуллубут. Уулуссалар аалтарын, дьылэр нүмөрдэрин бэрэздэтиин, хас биірдин бөлүлөһүннэ састааһынаа былааннары огоруу

— итиннэ, итинтэн да атын тароһун үлэлэр бу хампааныада бөлөмнүннэ шйлэстөөн ытыллынылар.

Оройуонга Бүтүн Союздаабы биэрэниэ нэһилиннэ уопсай ахсаалын 1989 снл тохсунну 12 күнүгээри турутуулаах ытыллыахха, Оуоха ити күнтөн солдөөххө нэһилиннэ ахсаана дьон олорор сиринэн анал счотчиктар көмүлөрүннэ быһаарыллыахтаах. Ити күннүтөн тохсунну 24 күнүгээри дьэри бу үлэрдэ эрдэттөн бөлөмнүннэ контролөр шйструктардар биэрэниин ытыы хааччыллыатын барыбэрэдиэхтэ эхтэр. Манан шйлэстөөн оройуоннаабы комиссия снл хаалбыт көмүтөр араас өрүттөөх тэрийэр үлэни ытытара наада. Туох ханык шйлиинэ, комиссия бу эппэттөөх хампааныа көмүтөр тохсуннуа оройуоннаабы отделеи үлэниитэргэ септөөх көмөнү онорор ыахтаах дьон эрдэттөн сүүмэрдикрэ арыйаллар. Кинилэр бары райсовет исполкомунан биэрэгитиллэхтэрэ. Биэрэниин ытытар үлэниитэр састааһына чуолкайданмытын күннүтөн ханык да уларытыларын таһаарар, араас биэрэнииннэ

ининнэ кыһаах солбуулар састааһын соххоттар, атын да тарилтэлэр салайааччыларын эрдэттөн септөөбүт. Биэрэниин шйлыбыт бөлүлөххө тэрэвиннэстөөх ытыы манна аһаарыт үлэниитэр транспортын харгыла суох снлдөөхтөрүн хааччылыттан улахан тутулуктаахтар эмнэ састаабыт.

Манан хаалбыт кыһаах сельсоветтар исполкомнара дьон олорор сиринэн пропсалаанытын, атын сиргэ барыта шйлииннэ, адырыстар уларытыларын кыһаах контуруолта ытар эбөөһүнэстөөхтөр. Оуоха ордук албах үлэни, биллэн турар, үгүс нэһилиннэстөөх Чуралчы сельсоветын исполкома (председатель А. А. Захаров) ытытара наада. Бу өттүнэн ордук улахан боллуктоу оройуон кинигэр уурар наадатын ис дьыла оройуоннаабы отделеи (В. В. Арнаков) да, дьэ уот, коммуналнай хаһаайыстыба производствений управленинэ (А. Н. Гуляев) да, умналара састааһыах, адырыс хаһаайыстыбатын бэрэздэтииннэ эбн дьаһаллар наадалар. Итиннэ таһаарыахха, тубдискансерга эмнэ сытар марыяхтары, интернат-оскуола үөрэнээччилэрин уонна

гостиницаларга олорор дьонун биэрэниэстөөхтөрү туһааннаах тарилтэлэр салайааччыларга быһаччы көмөлөһүөх туһаахтар.

Бу эппэттөөх хампаанынны тароһиннэстөөх ытыы, биллэн турар, тохсуннуа оройуоннаабы отделеи (В. П. Пермякова) итиннэ төбө бөлөмнөх тийэрэнтөн улахан тутулуктаах. Райсат үлэниитэрэ биэрэниин ытыы шйструктарын халбага суох тутуулаахтар булукчу ирдэннэр. Ол итинтэн көмүтөр бириллэр дьон үлэниин эрдэттөн сагаллаахха, Итиннэ таһаарыа биэрэниэ сыалын-соругун уонна дойд улодор счотатын нэһилиннэ ортотугар ейдэһүүн оройуоннаабы «Знание» общественно кытта былааннаахтын тэрийэн ытыахха.

Биэрэниин ытытар дьонго септөөх үлэниитэр усулуобууны тароһин сельсоветтар исполкомнара, госуларствений тарилтэлэр салайааччыларын булукчу ирдэнэр. Ол быһытынан сэттиннэ 15 күнүтөн хойутааһыа суох хас биірдин участанка телефоннаах, докунууу харайарга септөөх мебеллөөх костор босхолон биэрэниэ комиссиятыгар туттарыллыахтаахтар.

Сельсоветтар исполкомнара биэрэниэ бөлөмнүннэ контуруоллуур эрбөлүккэ быһаччы тэрийэр эбөөһүнэстөөхтөр. Бу эппэттөөх хампааныада кинилэр тэрийэр-маассавай үлэлэрин түмүгэ нэстүүбэр.

В. ФЕДОРОВА,
райсовет исполкомун секретара.

Петрозаводскай 17 №-дээх орто оскуолатынаабы интернационалнай дойдордоһу кулуубутар аан дойдуга хардарыта көмөлөһүүн уонна эбн бэрэстүүгэ кылаатын итиннэ ейдөөһүннэ диплом туттарылыны (снлмюкка).

ССТА фотохрониката.

БИИРЭХЭ ЭППИЭТТИИЛЭР

Ханык бу дымл атырдыах шйлы 25 күнүгээри нүмэригэр Т. Сокольников «Адыамыты кини огорор?», М. Солдатова «Эбөөһүнэспит буолбатах дьаһаллар» уонна балаан шйлы 8 күнүгээри нүмэригэр Я. Павлов «Биһиэхэ эмнэ үлэлэбэт» дьэ критический заметкалар

ХАС БИИРДИИ КОМСОМОЛЕЦТАН ТУТУЛУКТААХ БУОЛУОБА

— Бастатан турар, юбилейи көрөө туох ханык дьаһаллар бөлүгэниилэр?

— Адыамыты 24 күнүтөн 30 күнүгээри дьэри оройуонга «Активнай хампааны» адыамыты ытыллыахха. Манна оройуон кинигэр араас дьаһаллар быһаарыллылар. Олор истэригэр комсомол ветераннарын, чулуу спортсменнарын, интернационалист буоһуунары, айар ыччаты кытта көрсүүлэр, кинилэри темаларынан наардаан көрдүү, оройуоннаабы фотокурсы бааллар. Народнай театр юбилейга аналлаах спектакль бөлөмнүннэ сылдыар. Уонна, биллэн турар, нэһилэ улахан быһаарылыны таабы конферанс түмүктэннэ.

Оройуон соххотарын комсомольскай тарилтэлэр юбилейга аналлаах коммунистическай суббутипуу ытыахтара. Ол суббутипуу кинигэр үп эдэрдэр аан дойдугабы хамсааһыннарын, «Иис» дьэ интернационалист-буоһуунарга көмө, В. И. Ленин аатынан оро аан дойдугабы фондальарын счоттарыгар киниэбэр.

Нэһиликэтигэр юбилейи бөлүгэниин уонна юбилей киниэздэи үлэ вахтатын тэрийннэ мнэстээбэр комсомольскай тарилтэлэргэ айыспылаах шйлыны эрбэр.

— Итиннэ олоххо кыла. рэргэ бөлөмнүннэ үлэ сагаланыа дуо?

— Бу дьаһаллары тар-

Комсомол юбилейи—70 снл устата биһиги кыайымыларбытын уһаансмыт араас көлүөнэ комсомолдоһу сүгүтэн быһаарылыныт. Оройуон комсомолдотара бу көрбөлү датын хайдах көрсөр, бэлэтир былааннаахтарын туһунан ЫВСЛКС райкомун икиннэ секретара М. Макаров биһиги корреспондент шйлытыларга эппэттөөтөр.

Иин олоххо кинилэрэ анал комиссия үлэниитэр. Соторутаагыта комиссия Чуралчы комсомолун Бо-чуоттаах ветераннарын испиһэктэрин чуолкайдаата. Комсомол бочуоттаах ветераннарын ахсааннарыгар оройуон Бо-чуотун кинигэтигэр киллэриллибит комсомолецтар, ааспыт көлүөнэлэр активистара, комсомольскай тарилтэлэр секретардара бааллар. Билигин комсомольскай тарилтэлэр куустэриннэ оройуон комсомолун истэригэр суруйа сылдыабыт.

— Оройуон комсомолецтара юбилейи үлэрдэ састааһынаа көрсөргө төбө бөлөмнүннэ?

— Комсомол 70 сыллаах юбилейигэр аналлаах үлэ вахтатын түмүгэ тахсаа. Онно ыччат-комсомольскай звенолар үлэлэрин түмүгүн рапордлаахтара, социалистическай куоталаһы түмүгэ таһаарыллыта. Биһиэхэ үлэрдэ холобур буолар ыччат-комсомольскай коллэктивтар үгүстөр. Холобур, бу соторутаагыта «Мындаадаабы» соххот 6 ыччат-комсомольскай коллэктивтара сезоннаабы былааннарын куотарбыттарына туһунан рапордлаахтара.

Түмүгэр, оройуонга Ленинскай комсомол юбилейи бөлүгэниин хайдах таһымнаахтык бара-хас биірдин комсомолец активностунтан, эппитиннэнттэн тутулуктаах буолуога дьэи өтлөхтөн бадарыбыт.

◆ ОСКУОЛА РЕФОРМАТЫН—ОЛОХХО! ◆

Методическай үлэни сэргэхситиэххэ

Оскуолада итиннэи итиннэи састаах олодор утреджениелэрин 148 итээччилэрин түмүн оройуонга арыс методическай холбоһук үлэниитэр. Соторутаагыта ити холбоһуктар салайааччылар түмүн үлэни уларыта тутуута сагалаларын эттилер.

Холбоһуктар соххоттар территориялнай хайдыһыларын принципигэр олодурэн тариллыбиттэр. Ол эрээри ити сорох өттүннэ табылаа суога көрүннэ. Холобур, Одулуун детсада Эрилин Эристиннэ аатынан соххоттаабы холбоһука кыһаарыллыбыт уонна кыһаа устата ити дьонун кытта телефоннаа эрб счоттөспит. Детсад счоттөспит А. Дьячкова оуо транспорту суодунан быһаарар. Муудайдаабы холбоһука биір онноу балаһыанна. Итиннэ көмүтөр счоту тобулуохха. Быһахтык ылаахха, одулууннары чуралчыларга сыһардыахха хайдарыт?

«Мичил» детсад (Чуралчы) итээччигэ М. Д. Степанова: «Адыах проблеманы ылан сириннэ-хоруйан үлэлииннэ»,— дьэ ытыгар. Оттон Бахсытаабы холбоһук салайааччыта Е. Н. Протодьяконова «Былаан» ылыныага биір эрб боллуруос таһым»,— дьэи утарар. Аһаар элбэх соругу туруорууна баран барытын урдуннэ оноруу, биллэн турар, туһата кыра. Үлэ бары салаалара тэнигэ туруллуохтаахтара эмнэ ирдэнэр. Ол эрээри коллэктив бэйэтин кыабыт-

тан көрөн, чопчу проблеманы дьирэгтэн үлэрдэ, атын проблемаларга үлэлээччилэр опытыларын үлэлээччилэр хото туһанаар ордук көдүүстөөх буолуон сеп.

Т. Е. Артеиьева (Мындаадаабы): «Биһиги методическай холбоһука утгар Мырыла уонна Мындааабын детсадтара кинилэр. Маннаах икин коллэктив биір проблемара үлэлиирэ ордук эбит. Кыһа устата эстетическай итиннэ боллуруостарыгар бөһөддэлэри итиннэбит. Ол эрээри кэлэр өттүгэр итиннэ тохтотон практическай өттүгэр боллуктоу утарга быһаарылыбыт. — дьир. Үлэни практическай ханыккалар туһунан «Улыбыа» детсад счоттөспит Е. С. Иванова өссө туруоруу эрб: «Вилитин кини барыта үлэрдэ, теоретическай өттүн биллэххэ сеп, онон практическай өттүгэр охтуолуу». Биір уһунтан атын уһука туһууттан, биһиги салаабытыгар, туттуулар наадалаах. Билигин көмүтөр теоретическай биллэни илдьиритиннэ, санааны атастаһыт, биір түмүккэ кэллэи уонна ону үлэрдэ туһаныы ураты наадалаах. Ону таба тэрийнэххэ, адыаччы олорон биір итиннэ көмүтөр истэтиннэи муһурдаһаахха бары көмүтөрүт, көмүтөрүт, ис шйлыдыт даһаастаахха.

Е. С. Иванова итиннэ счотто методическай үлэни итээр үлэрдэ туһаайарга этэр: «Үлэрдэ улахан проблема суох, програм-

манан үлэлииннэ»,— дьир кини. Методическай холбоһук аһала үлэрдэи да, итиннэи үлэтигэр туруоруллубут сыалы, ити түбэлтэ үлэрдэи программатын, олоххо кинилэриннэи методическай өттүннэи хааччылыт, ордук көдүүстөөх, бадыт ылымалары булууга көмөлөһүү буолуохтаах эбит. Ситиннэи ейдөөһүннэи салайтаран көрөр буоллаха, Иванова этинтэ олодо суох, өссө буорулуах дьаһаны. Ордук субу элбэх уларытылар бара турар көмүтэригэр итээччилэри ити салаага көмөтө суох хаалларар састааһыт. Урунуктан да хаалбыт проблемалар суох буолбатахтар.

Бастыҥ оһуу пропагандалаһыт счоттө суога, онно оройуоннаабы «Сага олох» ханыкаты туһаммат буолуу туһунан эмнэ ахтылыныа. Септөөх критика. Итиннэа быһаччы үлэни сылдыар дьон— итээччилэр, методическай холбоһуктар салайааччыларын— саамай активнай көмөлөрө наада. Биір көмүтэ «Төрөһүннэа бүтүүн— педагогическай биллэни!» рубрика үлэлээн иһэн, чуолан ити кыаллыбааха сабыллыбыта.

Кини олоххо көрүүлэр, тулалыт эйгэрдэ сыһаана кыра сааһыттан чочуллар. Ити көмүтэи итиннэ, үлэрдэи төбө таба хайыскалааһыттан ол тутулуктаах. Оройуон методическай холбоһуктарын итиннэригэр ону таба счоттүү улахан шйлииннэа счоттөрүт. Онон кинилэр үлэтигэр боллуктоу уурар, үлэни ирдэнэр көмүтэ.

М. МИХАЙЛОВА.

Н. МИХАЙЛОВ,
ОАПХ кылабышый
экономиста.

Бүгүн Сеулга (Собуруу Корея) XXIV сайынгы Олимпийский ооньбуулар сабаланаалар

Бүттүүн уопсай культура ооньбуулары

Олимпийский ооньбуулар сүрүн идеялары Олимпийский хартияда даякталган кестер: «Олимпийский ооньбуулар түөрт сымга биригэ ытылалар. Бу форум бары дойдугар чулуу любитель, спортсменнарын, чыгыштан бгыраптаах күрөхтөнүктөргө күөн көрүүнү өтөр. Хайа да дойдугарга уонна биригиллээ дьоннорго расовой, религиознай уонна политический матыычтарынан дискриминация, туоратыы таһаарылдыа суохтаах. Олимпийский хамсааһын сымалынан любительский спорт түһүлгэлэригэр күөн көрсүүлүргө үөскүүр эт-хаан уонна сир майгы өттүнүн сайдыы кэрэктэн-кэрэ хаачыстыбаларын сайыннарыкка көмөлөһүү. аан дойду эдэр ыччатын түөрт сымга биригэ улуу спортиннай бырааһынныкка мунууу, оон аан дойду үрдүн итэвали, үтүө дьулуруу олохтоонун, бастын уонна ордук ыһалээх олох олохтоонуну тэригэргэ көмөлөһүү буолалар».

ССРС олимпийский хамсааһынга 1951 сылтан кыттар. 1952 с. ССРС спортсменнара XV ооньбууларга кыттымын ылыгыттар. Олимпийский ооньбуулар дебютаннара

тута үрдүн көрдөрүүлэри ситисинтэр. 1952 с. ооньбууларга советский спортсменнар көңүл уонна классический тустууларга, гимнастика, ытыгыта уонна ырахан атлетика бастабыттар. ССРС спортсменнара XV ооньбууларга 22 кыһыл, 30 үрүн көтүс, 19 боруонса медаллары ылыгыттар. Үтүс советский спортсменнар эаттара олимпийский хамсааһын летонийн иньргаталар. Кинилэр ортолоругар боксердар Борис Лагутин, Дан Позняк, тустуук Александр Медведь, гимнаст Николай Андрианов, Борис Шахлин, Лариса Латынина, Полина Астахова, үстө тохтуйан ытыгыттар. Үс олимпиада чемпиона Виктор Санеев, үрдүгү ытыгыт Валерий Брумель, ырахан атлеттар Юрий Власов, Леонид Жаботинский баалар.

1980 сыллаахха политический түһүлгэлэринан собынеларынан сибээстэн олимпийский хамсааһынга хайдыһы генденцията үөскэбитэ. АХШ Москвага XXII ооньбууларга кытартан

ытыгыттан акаастаммыта уонна Москватаары Олимпиаданы бойкоттууга ытыгыттар. 1984 с. антисоветизм быһыытамайгыта үөскэбитин иһин ССРС НОК Америка Лол-Анджелес куоратыгар XXIII ооньбууларга кытартан акаастанар туһунан быһаары ылыммыта. Ол иһин МОК көнүктүгүтүн ооньбууларга кытартан акаастабыт дойду олимпийский хамсааһын кыттыылаахтар дойдугар састаанарыттан уһулло дьин быһаары ылынарга күһөлүбитэ.

Быһылгы Сеулгаар Олимпиада 12 сыллаах тохтобул кэиниттэн бис континент чулуу спортсменнарын бүтүннүүлэрин эһе биригэ түмүсө. Бу олимпийский хамсааһын историятын бүтүннүүтүн тухары саамай предствительнай, сазмай маастабай спортивный форум буолуога. Сеулга барыта 160 дойду предствителлэрэ мункуустуохтара.

Сеулгаар Олимпиада тэрийэр комитетыгар бу ооньбуулары Бүттүүн уопсай культура ооньбуу-

лары дьин ааттыллар. Олимпиада (культура) программатыгар аан дойдугабы искусство шедеврдарын, Корея чулуу национальнай, культурнай нэһилиэстэбэтин кытта билсиннэрин кыраллар. Ооньбуулар буолаары турдагырына скульптордар форумнара ытыгыттылаа, оон советский маастардар эмне кыттылы ыталлар. Үтүс дойдугар араас театральнай коллективтара байдаларин мастерстволарын көрдөрүктэ. Аан дойду бастын 88 кинофильмдарын көрдөрүү тэриллээ.

Сеулга Сергей Буба, Наталья Лисовская, Юрий Захаревич, Дмитрий Вилосерпов, Елена Шуминова, Андрей Чесноков курдук биллиилээх советский спортсменнар кыттымын ылыахтара.

Атырдыах ыйын 23 күнүгэр сарсыарда 10 чаасна Гера греческий храмгыр олимпийский факел уматыллыбыта. Факелы тутуучулар 22 күн устата 4116 километры сүүрүн олимпийский стадионга сүүрүн иньрэхтэ. Кинилэри уһун ленталаах национальнай бөргөһүлээх дьэбэлээхтик мичээрдыбит. Ходорин дьин иһр оҕото көрсүөргэ—бу олимпиада талисмана.

(ССТА).

Көңүл тустууга Д. П. Коркин аатынан Бүтүн Союзтаабы турнир ПРОГРАММАТА

ССРС үтүөлээх тренери Д. П. Коркин төрөөбүтэ 60 сыла туолуутугар аналлаах көңүл тустууга Бүтүн Союзтаабы турнир, иһин программатын иһин кыттыллыах ытыгыттар дьаһаллар оройуонга балаган ыйын 22—25 күннэригэр ытылаллар.

Балаган ыйын 22 күнү. 17 чаастан — ССКП райкомун саалатыгар Бүтүн Союзтаабы турнир кыттыылаахтары кытта көрсүү.

19 ч. 30 мүн.—оройуоннаабы Культура дьиргигэр Д. П. Коркин 60 сааһын тустуутугар аналлаах үөрүүлээх бичээт. (Кинири ытыгыттылаах биллэтин).

Балаган ыйын 23 күнү. 9 ч. 30 мүн.—Д. П. Коркин музей-дыатин үөрүүлээхтик аһы.

10 ч. 30 мүн.—15 ч.—предварительнай хапсыһылар.

18 ч.—18 ч. 30 мүн.—Бүтүн Союзтаабы турнир үөрүүлээхтик аһы.

18 ч. 30 мүн.—21 ч.—хапсыһылар.

Балаган ыйын 24 күнү. 10 ч.—15 ч.—хапсыһылар.

17 ч.—20 ч.—хапсыһылар.

20 ч.—мал—спортивный лоторейтын ооньбуу.

Балаган ыйын 25 күнү. 10 ч.—13 ч.—полуфинал.

16 ч.—19 ч.—финал, күрөхтөнүнн үөрүүлээхтик сабы.

Биһиги оройуонмут ис-

БИЛЛЭРИН

ДОСААФ оройуоннаабы комитета Чурапчы елиэниэтин олохтоохторугар «А» категорияда (мотоциклларга) уонна «В» категорияда (любитель-шофердарга) иһинээти төлөбүрдээх курстары аһар

Үөренин бадалаахтар докумуоннарытын балаган ыйын 20 күнүн ааспака түһэри.

ДОСААФ райкома.

«Мугудай» совхоз саалатата, Мугудай сельсоветын исполкома, Төлөй отделениетин совета колхознай тутуу ветерана

СМИРНИКОВ Михаил Иванович

уһун, ырахан ырыгыттан өлбүтүнэн бокуоньук нэргэнигэр, ортолоругар, бары мугас дьонугар дириг кутурданыарын тиздэллэр.

Оройуоннаабы типография уонна «Сага олох» хаһыат редакциятын коллективтара наборында Смирнова Анастасия Михайловна, «Якутагропромстрой» ПМК-тын коллектива рабочий Смирников Михаил Михайловичка таптыр адалара колхознай тутуу ветерана

СМИРНИКОВ Михаил Иванович

уһун ырахан ырыгыттан өлбүтүнэн, дириг кутурданыарын биллэрэллэр.

Күндү нэргэни, аҕабыт, эһэбит, аймахыт, үлэ ветерана

СМИРНИКОВ Михаил Иванович

бу дьыл балаган ыйын 15 күнүгэр уһун ырахан ырыгыттан өлөн туоралыһын аймахта. ыгар уонна билэр дьонугар диригтик курутууан туран иһиннэрбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, кийинтэрэ, күтүөттэрэ, сиэннэрэ, аймахтара.

Эмчиттэргэ

анамыт суруктар

Реданцияда үтүө-элбэх махтал суруктар кинирэлэр. Олоргон баһыйар үтүстэргэ эмчиттэргэ аномыт буолар.

Бу сыл тохсунньутугар диэри «Мугудай» совхоз Маралайытыгар сымга ытынан ситиһилээхтик үлэлээбит пенсионер М. П. Терютина суруга эмне кинилэргэ—үрүн халааттаах ааныалларга, чуолаан, прац Татьяна Яковлевна Неустроевага ааһар. «Күннэри-түүннэри аттыгыттан араасыманка, көрөн-истэн эмтэтэ»,—дир автор. Михаил Павлович суругун: «Көмүскэтээх күн айыы санаалаах, көхсүлэрттэн кынаттаах ааныаллар бар, дьонигутун алууттан-сүтүүтүн, ырыгыттан арааччылы турун»,—дир аһыһынан түмүктүү.

Эдэр эмчит Анаа Петровна Илларионова Дириннээгин участковой балыһага 1986 сыллаахтан терапевт-врачтан үлэтир. Үлэтигэр кыһаньытынан, ырыһахха эйбээс, үтүө сыммакынан нэһилиэниэ кытыгыттылан ыһа. Кини туһунан биһиэхэ хаһыат кырдыаас общественнай корреспондендана коммунист Т. Д. Сокольников суруйар.

Оттон Арыылаах олохтооо пенсионер П. А. Потанов Кытаанахтара участковой балыһа үлэтинтэрин туһунан нэл.

сир. Кини суруйар: «Ардыгар бу иһин кырдыаас дьинэр аанна көрбөт-истибит, иһинни кытта кэлэстэ сатаабат тонкуруу элчигтэр баар буолаллар. Оттон манна онук буолбатах. Ол прац Мария Афанасьевна Степанова да үлэтигэр-хамкаһыгар кестер. Кини ырыһахтары ураты кыһаһылаахтык чычыйар, эйбээстин сыманнаһар, туту-ханыгы этэрин болдолоохтук истэр».

Иһин Пантелеймон Афанасьевич «уруксу өттүгэр дьон-норуот туһа дьин күүһу харыстаабанка үлэлээбитин төлөбүр» дьин сыаналыыр.

Хирург Бекен Толегович Нурсаларова Болтоно олохтооо иһикс группалаах инвалид Н. Е. Герасимов эмне махтанар.

«Кини уруксу өттүгэр оройуонга оҕоһулуубат атах малдьар тымырын сыммак, күөһү аобун ылым курдук уустук операциялары ситиһилээхтик өтөрөр. Маннак талааннаах специалистары оройуонга олохсунан үлэлэтэххэ наада»,—дир Николай Егорович.

Дэ иһи курдук, күндү эмчиттэр, ырыһахтар эһиги тускутууан санаалара, эһиги үлэтигэр сыаналалара.

Хаһыат культуура уонна олоххо-дьаһахха отдела.

АХШ, Иллинойс штатка баар дьонус Диксон куорат Сибирь ыраах уһун Заполярьетыгар баар атын Диксон мэре Николай Кардамышев баймыктаах онно тийбит советский делегацияны «Сир үрдүгэр эһе» дьин английской уонна нууччалык тылларынан суруллубут плакаттарынан, дьинэр ахсын аныкыллыбит ССРС уонна АХШ билдээхтарынан кэрэһиэти иһиник-истигик көрүстэ. Иһин Диксоннар—советский уонна американский—аһыт сым садаланытыгар бырааттыы куораттарынан буолбуттара. Иллинойска ССРС-тан делегация тийинтэ кинилэр иһки ардыларыгар ордук ыкса сибээстэри олохтоонун суолугар бастаһы хардынан буолар.

Симоник советский Диксон мэре Николай Кардамышев (хаһас дьикс) мэре Джеймс Диксон—американский Диксон төрүттээчин удыурун—кытары иһин тутуһар.

БА—ССТА телефотога.

ПЕНСИОНЕР АБЫРАЛА

Хайахсыһа үлэ ветерана Борис Васильевич Нестеров отделение кыстыкка бэлээнэнигигэр улахан көмөнү өтөрдө. Кини Катит Куол, Укуол уонна Саман Урабин фермаларын уопсай дьинлэригэр барыта холбоон сэттэ сага оҕоһу өтөрдө. Иһин таһынан дьааһыла-

сатка уонна балыһага эмне биридин оҕоһу тутта. Уопсай дьаһала туһугар соло булбакка күнүтө түбүгүрэр дьулуурдаах, үтүө дууһалаах киниэхэ нэһилиэниэ махтала улахан.

К. АРЖАКОВ.

Редактор П. И. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор — 21.332, отделы — 21.265, общий — 21.505.

«САГА ОЛОХ» («НОВАЯ ЖИЗНЬ») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов. Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам. Индекс газеты 54967. Объем — 1 усл. печ. лист. Тираж — 3963 экз.

Чурапчинская районная типография Госкомиздата ЯАССР, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а».